

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Nc/2/2019
Identifikačné číslo spisu: 8115202163
Dátum vydania rozhodnutia: 19.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8115202163.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Y. bývajúcej v W., zastúpenej Mgr. Marcelom Kandrikom, advokátom v Prešove, Grešova 7, proti žalovanému K. bývajúcemu v W., zastúpenému JUDr. Vierou Strakovou, advokátkou v Prešove, Námestie legionárov 5, o vypratanie nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 15 C 39/2015 a na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 1 Co 58/2019, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. Jozef Angelovič, JUDr. Anna Ilčinová a JUDr. Marek Kohút n i e s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 1 Co 58/2019.

Odôvodnenie

1. Žalovaný podaním z 29. januára 2019 uplatnil námietku zaujatosti podľa § 52 ods. 1 a nasl. CSP proti sudcom Okresného súdu Prešov a súčasne aj proti sudcom Krajského súdu v Prešove. Uviedol, že z vyjadrenia žalobkyne z 5. septembra 2018, ktoré mu bolo doručené 23. januára 2019 sa dozvedel, že je zastúpená advokátom Mgr. Marcelom Kandrikom. Na Krajskom súde v Prešove vykonáva funkciu sudkyne manželka tohto advokáta JUDr. Viera Kandriková a rovnako advokát pred tým, ako začal vykonávať advokátsku činnosť, pôsobil na Okresnom súde Prešov ako vyšší súdny úradník.

2. Na Krajskom súde v Prešove, ktorému bola vec predložená na rozhodnutie o odvolaní bola zapísaná pod sp. zn. 1 Co 58/2019 do senátu zloženom zo sudcov JUDr. Jozefa Angeloviča, JUDr. Anny Ilčinovej a JUDr. Mareka Kohúta. Vo vyjadrení k námietke zaujatosti uvedení sudcovia zhodne uviedli, že vo veci sa necítia byť zaujatí a skutočnosť, že manželka advokáta žalobkyne JUDr. Viera Kandriková je sudkyňou Krajského súdu v Prešove nepovažujú za dôvod pre ich vylúčenie z prejednávania veci, nakoľko k stranám sporu, ich právnym zástupcom alebo k veci nemajú žiaden taký vzťah, ktorý by im bránil vo veci objektívne rozhodnúť.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako súd nadriadený súdu, na ktorom sú namietaní sudcovia činní [§ 54 zákona č. 160/2015. Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj ako „CSP“)], posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o ich nezaujatosti z aspektu

existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, a dospel k týmto záverom:

4. V zmysle § 49 ods. 1 CSP je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti. Podľa § 49 ods. 3 CSP dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

4.1. Účelom ustanovenia § 49 ods. 1 CSP je prispieť k nestrannému prejednaní sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému týmto ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k ním, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní (viď obdobne b/ a c/). Relevantný je však iba taký vzťah, ktorý by (vzhľadom na jeho charakteristické znaky) pri všetkej nožnej snahe sudcu o správnosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor (prejednanú právnu vec) a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

5. Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

5.1. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

5.2. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezaujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami CSP, ale tiež judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

6. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku).

6.1. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezaujatosti (viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku).

6.2. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednanému sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania veci.

7. Aj Ústava Slovenskej republiky deklaruje dva podstatné atribúty súdnictva v Slovenskej republike - nezávislosť a nestrannosť.

7.1. Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojitým významom; označuje jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému), konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, jeho kolektívu.

7.2. Nestrannosť sudcu je potrebné posudzovať vždy v závislosti od konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria rozhodnúť, či existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležitá, ale nie rozhodujúca; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Len nestranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

8. Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva (o. i.) povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K stranám je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní vždy vecný a profesionálny prístup.

9. V danom prípade žalovaný odôvodnil svoju námietku zaujatosti smerujúcu voči JUDr. Jozefovi Angelovičovi, JUDr. Anne Ilčinovej a JUDr. Marekovi Kohútovi, ktorí ako sudcovia senátu I Co majú rozhodovať vo veci sp. zn. I Co 58/2019 tým, že manželka advokáta žalobkyne JUDr. Viera Kandriková je sudkyňou Krajského súdu v Prešove a tento vzťah im bráni vo veci rozhodovať.

10. Najvyšší súd už opakovane vyslovil názor, že vzájomné vzťahy medzi sudcami sú založené na profesionalite a kolegiálnosti. Ak kvalitatívne znaky ich vzťahov neprekročia hranicu profesionálnosti a kolegiálnosti, nemožno mať bez ďalšieho pochybnosti o nezáujatosti sudcu. Až v prípade, že by vzájomný vzťah sudcov prerástol cez rýdzo profesionálny rámec výkonu funkcie sudcu a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu, išlo by o dôvod vylučujúci sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. I Nc 40/2014, 2 Nc 8/2015, 3 Nc 4/2016, 4 Nc 6/2015, 5 Nc 1/2015, 7 Nc 53/2013, 8 Nc 39/2014).

11. Aj ústavný súd zastáva názor, podľa ktorého (len) kolegiálne vzťahy medzi sudcami nemôžu byť dôvodom na spochybnenie ich nestrannosti a na ich vylúčenie z prerokovania sporu (viď napríklad IV. ÚS 345/09, IV. ÚS 124/2010, I. ÚS 352/2010).

12. Obsah spisu (ani sama podstata vznesenej námietky) nedáva v danom prípade žiadny dôvod pre spochybnenie pravdivosti vyjadrenia žalovaným namietaných zákonných sudcov (viď 2.), v zmysle ktorého ich vzťah k manželke zástupcu žalobkyne JUDr. Viere Kandrikovej neprerástol rámec čisto kolegiálneho vzťahu sudcov vykonávajúcich súdnictvo na tom istom súde.

13. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd rozhodol, že JUDr. Jozef Angelovič, JUDr. Anna Ilčinová a JUDr. Marek Kohút nie sú v danom prípade vylúčení z prejednávania a rozhodovania danej veci.

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.